

leer der obturatoren bij defecten van het gehemelte, aan Schrijver niet is bekend geweest, en dus in zijn met groote zorg bewerkte literatuur-opgave niet is opgenomen.

Op één punt wenscht Ref. nog de aandacht te vestigen: het mechanisme van het zuigen. Dit heeft volgens DONDERS plaats door actieve terugtrekking van den tongwortel, terwijl de mondholte van den pharynx is afgesloten. Hierdoor ontstaat achter in den mond een zuigruimte, waarin de vloeistof uit het voorste deel van den mond wordt opgezogen. Schrijver wijst erop, dat er een andere manier van zuigen bestaat, die bijv. door volwassenen bij het drinken wordt uitgevoerd, en waarbij niet de mond van den pharynx, maar de mondkeelholte van de neuskeelholte wordt afgesloten. „De mond „staat in open verbinding met de luchtwegen en het opgezogen water „stroomt alleen daarom niet in den larynx, wijl het zich *onder* de „weggezogen lucht bevindt”. Ref. geeft toe, dat dit mechanisme feitelijk toepassing vindt, maar kan nog niet gelooven, dat dit regelmatig het geval zou zijn bij het drinken van volwassenen. Hij gelooft, dat het alleen wordt toegepast, wanneer men met de vloeistof tevens lucht ophaalt, bijv. bij het „opslurpen”, gelijk men doet bij het voorzichtig drinken van te warmen drank. Hierbij wordt de vloeistof echter dikwijls meer *ingegoten* dan „opgezogen”. Dat in tusschen het gewone drinken zeer vaak niet op deze, maar op de door DONDERS beschreven wijze geschiedt, daarvan overtuigt men zich gemakkelijk door, onder het drinken, door den neus te ademen, wat zonder moeite geschiedt.

Ref. behoudt zich voor, op HEYMANN's boek na zijn voltooiing terug te komen. Dat het een standaardwerk zal worden, dat laten de hier besproken eerste afleveringen en de namen der medewerkers met recht voorspellen. Het is Ref. een voldoening, dat in die rij ons land op zoo degelijke wijze is vertegenwoordigd. H. BURGER.

INGEZONDEN.

Aan Dr. C. E. FIEDELDIJ te Haarlem.

Geachte Collega!

Hoewel het voor de hand ligt, dat ge de door U in uw boekje gegeven en door mij in mijn aankondiging daarvan bestreden voorschriften verdedigt, mag ik niet ontkennen, dat de eerste zin van uw ingezonden stukje in n°. 14 van dit *Tijdschrift* mij ontstemde. Ik vermoed dat ge dezen zin hebt neergeschreven als een aardig (?) begin. Welk eenigszins verstandig medicus toch zal een moeder aanraden om 's nachts tienmaal haar bed te verlaten om haar kind te verdrogen? Het is waar, ik stelde tegenover uwe geregelde verdrogingen van het kind den raad om daarbij telkens (ik schreef: „na

elke mictie") ook de huid te wasschen. Maar meendet ge heusch dat daartoe m. i. dag en nacht telkens en telkens onderzocht zou moeten worden of het „slapende" kind geurineerd had?

Hoewel de daarop betrekking hebbende zin (blz. 16) aan duidelijkheid te wenschen overlaat, zou het ook mij hebben kunnen toeschijnen, dat gij het kind na elke mictie laat droogleggen, maar ik heb U te verstandig geacht dan dat ge zoo iets zoudt hebben bedoeld.

Waartoe zegt ge dáár (in uw boekje) dat het kind 10- tot 15-maal, en in uw ingezonden stukje dat het 24-maal per 24 uur urineert? De zaak zelve is trouwens van minder belang dan de onnauwkeurigheid.

Hoe dit zij, het blijkt dat ge bij uw gevoelen blijft en daarin moeten we beide berusten.

Ge noemt verschillende Schrijvers, die met U de reiniging van het mondje nalaten; maar er zijn anderen die als ik meenen, dat het in EPSTEIN's groote „Gebäranstalt" daarbij zoo ruw toeging dat onthouding zeker meerdere voordeelen aanbod. Maar ge hebt gelijk: er van „teruggekomen" is men niet. Ik moet dus wel dit woord terugnemen, maar wil in plaats daarvan dan mijn spijt uitdrukken, dat EPSTEIN's raad ook in Nederland is doorgedrongen.

Dat het nut der mondwasschingen „nooit goed is aangetoond", is m. i. niet geheel juist. Daarbij komt het mij voor, dat men het goed recht van onzindelijkheid zou moeten aantonen, eer men dat van een zindelijkheidsmaatregel in twijfel trekt.

Dat het in de eerste plaats „aan mijn voorzichtigheid ligt", dat ik geen nadeelen heb gezien van de reiniging der mondholte, schijnt vleidend genoeg voor mij. Laat mij U echter hieromtrent op het volgende wijzen. Sedert ik aan mijn *polikliniek* allengs krachtiger aandrang op die reiniging, zie ik veel minder spruw dan te voren: ook anderen zullen zulks hebben kunnen waarnemen.

En gij, gij schrijft een boek voor meer ontwikkelde moeders. Stelt ge uwe lezeressen dan zóó laag, dat ge vreest bij dezen niet te kunnen bereiken, nl. een zorgvuldige verpleging, welke anderen in de armenpraktijk gelukt?

Met dat al kan deze correspondentie voor de lezers van dit *Tijdschrift* niet zeer verkwikkelijk zijn en daarom sluit ik ze van mijn kant gaarne.

Utrecht,
4 Oct. 1896.

Uw dw. Coll.
Dr. S. K. HULSHOFF.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

LONDEN. — **Geboren boosdoeners.** Prof. W. T. GAIRDNER te Glasgow komt in ernstig verzet tegen de theorie der Italiaansche criminologen, die, tot het uiterste doorgedacht, iederen misdadiger zou bevrijden van verantwoordelijkheid en elke heilzame tucht zou verlammen. Een voorbeeld